

1979/80:3

Nr 3

Måndagen den
1 oktober 1979

Måndagen den 1 oktober

Kl. 16.00

Anmälan av interpellationer

§ 1 Anmäldes och bordlades

Propositioner och skrivelser

1979/80:1 om socialtjänsten

1979/80:3 om lån till ett av AB Bofors helägt smidesbolag

1979/80:5 om erkännande av nordiska faderskapsavgöranden

1979/80:6 om socialstyrelsens uppgifter och organisation, m. m.

1979/80:8 med överlämnande av årsredovisning för Statsföretag AB

1979/80:9 om konsumentförsäkringslag, m. m.

1979/80:10 om kontroll av hybrid-DNA-teknikens användning

1979/80:11 med överlämnande av årsredovisning för Svenska Varv AB

1979/80:12 om ändring i lagen (1971:139) om försöksverksamhet i fråga om ordningen för vissa kyrkliga förrättningar

1979/80:13 om lån till Volvo Flygmotor AB

1979/80:15 om alternativa timplaner på vissa linjer i gymnasieskolan m. m.

1979/80:16 om riktlinjer för den statliga exportfrämjande organisationen

§ 2 Anmäldes och bordlades

Redogörelse

1979/80:1 Justitieombudsmännens ämbetsberättelse

§ 3 Anmäldes och bordlades

Motioner

1979/80:1 av *Rolf Dahlberg*

1979/80:2 av *Per-Olof Strindberg*

med anledning av propositionen 1978/79:213 med redovisning av planerings-skedet i den fysiska riksplaneringen

§ 4 Anmälan av interpellationer

Anmäldes och bordlades följande interpellationer som ingivits till kammarkansliet

den 1 oktober

1979/80:1 av *Pär Granstedt* (c) till arbetsmarknadsministern om gränserna för försök med att förändra anlag hos levande organismer, m. m.:

Under de senaste månaderna har framkommit att det halvstatliga läkeme-

*Anmälan av inter-
pellationer*

delsföretaget KabiGen planerar att uppföra ett risklaboratorium för hybrid-DNA-forskning på Kungsholmen i Stockholms innerstad. Vidare finns planer på ett högrisklaboratorium i södra Sverige, troligtvis vid Svenska Sockerfabrik AB:s anläggningar i Arlöv.

Utvecklingen inom hybrid-DNA-forskningen går oerhört snabbt.

I USA ses hybrid-DNA-forskningen som ett stort biologiskt genombrott som nu håller på att omsättas kommersiellt. I en artikel i den amerikanska tidskriften Newsweek den 20 augusti pekas på att 150 miljoner dollar har investerats i forskning och utveckling av hybrid-DNA-teknik i USA. Ordföranden i ett av de största företagen, som gått i spetsen för en kommersiell utveckling av hybrid-DNA-tekniken – CETUS Corporation – talar i artikeln i Newsweek om de miljardaffärer som möjliggörs genom tekniken. Det är i den konkurrensen som KabiGen skall ge sig in genom samarbete med det amerikanska företaget Genentech.

Hybrid-DNA-tekniken har en djup etisk dimension. I dag sker hybrid-DNA-forskningen i Sverige på bakterier. I framtiden kan den komma att ske på människor och djur, om inte etiska, sociala, ekologiska och humanitära gränser sätts för verksamheten. Frågan gäller hur mycket som i framtiden skall accepteras beträffande förändringar av levande organismers egenskaper.

Det måste därför sättas upp klara gränser för på vilka områden forskningen skall tillåtas. *Utvecklingen måste styras i sådana banor att politiker och forskare tar ett renodlat ansvar för verksamheten.*

Verkställande direktören för KabiGen har bl. a. i tidningsintervjuer uttalat att "KabiGen lägger laboratoriet där det är företagsekonomiskt lönsamt". Kommersiella intressen kan aldrig få avgöra vare sig om hybrid-DNA-forskning skall tillåtas eller var risklaboratorier skall lokaliseras.

I propositionen 1979/80:10 föreslås att en speciell delegation för hybrid-DNA-frågor skall tillsättas för att yttra sig i säkerhets- och skyddsfrågor och för att informera allmänheten. Någon speciell lagstiftning för att reglera verksamheten föreslås däremot inte.

Med åberopande av det anförda vill jag till arbetsmarknadsministern ställa följande frågor:

1. Anser statsrådet att en etisk och social lagstiftning bör utarbetas, som sätter gränser för hur långt försök med att förändra anlag hos levande organismer skall tillåtas?

2. Anser statsrådet att ett moratorium bör instiftas i hybrid-DNA-forskningen i syfte att möjliggöra en bred debatt bland allmänheten om DNA-forskning?

3. Anser statsrådet att företagsekonomiska aspekter skall styra lokaliseringen av risklaboratorier för hybrid-DNA-forskning?

4. Vilka åtgärder i övrigt ämnar statsrådet vidta i syfte att ge den samhällseliga lagstiftningen och reglerna tid att möta utvecklingen inom det biotekniska området med en alltmer avancerad hybrid-DNA-forskning?

1979/80:2 av *John Andersson* (vpk) till jordbruksministern om åtgärder mot giftanvändning i jordbruk:

En växande opinion kräver åtgärder mot giftanvändningen i såväl skogs- som jordbruket. Trots allt tal om dessa gifters ofarlighet har nya rön och fakta styrkt de farhågor som funnits om dessa gifters menliga inverkan på miljö och människor. Dr Hardells rapporter om fenoxisyrorerna som cancerframkallande borde rimligen leda till omedelbara åtgärder.

I den senaste valrörelsen blev giftanvändningen en stor fråga. Enligt löften som då gavs är både socialdemokraterna och centern nu beredda att biträda vårt krav om ett förbud. Eftersom det nu finns en mycket kraftig riksdagsmajoritet bakom detta krav, synes det vara naturligt att regeringen vidtar vissa åtgärder.

Jag vill mot denna bakgrund ställa följande frågor till jordbruksministern:

1. När tänker regeringen vidta åtgärder mot användningen av gifter i skogsbruket?
2. Tänker regeringen vidta åtgärder för att den ökade utbildning som manuell skogsvård kräver kommer till stånd?
3. Tänker regeringen vidta några åtgärder för ökad forskning om och stöd till alternativa brukningssätt för att slippa beroendet av giftanvändningen inom jordbruket?

1979/80:3 av *Tore Claeson* (vpk) till bostadsministern om ökat bostadsbyggande m. m.:

Nya alarmerande siffror och samstämmiga uppgifter från olika delar av vårt land visar att både bostadsbristen och hyrorna fortsätter att öka i allt snabbare takt.

Hundratusentals ungdomar, ensamstående och barnfamiljer står utan bostad eller bor otillfredsställande. De senaste årens hyreshöjningar har pressat ned levnadsstandarden för stora grupper av hyresgäster, och nu aviserade hyreshöjningar med omkring 2 000 kr. per år för en vanlig lägenhet gör situationen helt ohållbar. Spekulationen i lägenheter och fastigheter har fått en omfattning som tillsammans med bostadsbristen och hyresutplundringen omöjliggör en social bostadspolitik.

Talet om bostaden som en social rättighet blir verklighetsfrämmande om inte åtgärder snabbt vidtas för att bygga bort bostadsbristen, stoppa hyresutvecklingen och göra slut på spekulationen i boendet. Statligt stöd till de allmännyttiga bostadsföretagen, billigare pengar till bostadsbyggande i allmännyttig och kooperativ regi, en skärpt lagstiftning mot fastighets- och lägenhetsspekulation och obligatorisk kommunal bostadsförmedling av alla bostäder är några sådana åtgärder.

Med hänvisning till det anförda vill jag till bostadsministern ställa följande fråga:

Vilka åtgärder kommer regeringen att vidta eller föreslå för att öka

Nr 3

Måndagen den
1 oktober 1979

Anmälan av interpellationer

bostadsbyggandet, stoppa hyreshöjningarna och göra slut på bostadsspekulationen?

1979/80:4 av Arne Nygren (s) till industriministern om ökad sysselsättning i Västerbottens län:

Västerbotten har drabbats hårt av de senaste årens regionalpolitiska utveckling. Ett exempel på detta är att inte en enda av länets s. k. fjällkommuner i år haft ett lokaliseringsärende. Arbetslösheten har varit mycket hög och särskilt svår bland de unga, som nu hotas av en ny flyttvåg söderut.

I Västerbotten finns också många företag där sysselsättningen är starkt hotad. NCB i Hörnefors, Algots Nord AB (Nordkonfektion), AB Scharins Söner i Klemensnäs och AB Polarvagnen är exempel, som har det gemensamt att man kräver snara besked av regeringen om framtiden. Vid samtliga företag är sysselsättningen hotad för många hundra arbetare och tjänstemän.

Jord- och skogsbruket har varit av stor betydelse för arbete och utkomst i Västerbotten. De senaste åren har nedgången i jordbruket varit starkt oroande. Under riksdagsperioden 1977-1979 försvann i genomsnitt en mjölkleverantör per dag.

Västerbotten har allttjämt rika tillgångar i råvaror och natur, som bör vara av stor betydelse för en utveckling under 1980-talet. Länet har mycket lovande mineraltillgångar, som kan få stor betydelse om ökade resurser satsas på prospekteringsarbete. Västerbotten har också stora tillgångar på skogsråvara, som bör kunna ge sysselsättning i länet. Planerna på en utbyggd vidareförädling medför behov av ökade statliga insatser. I länet finns också betydande energitillgångar: vattenkraft, torv m. m. Fjällturismen har stora förutsättningar att utvecklas – med ett utbyggt samhällsstöd.

Om den mycket negativa trend som kännetecknat utveckling och sysselsättning i framför allt Västerbottens inland de senaste åren skall kunna brytas, krävs samlade statliga näringspolitiska insatser och en styrning av industrisysselsättning till länet.

Med hänvisning till det anförda ber jag att till industriministern få ställa följande frågor:

1. Vilka åtgärder överväger regeringen för att skapa nya sysselsättnings-tillfällen i Västerbotten och därmed förhindra en ny flyttvåg av framför allt ungdom söderut?

2. När avser regeringen att ge slutliga besked till NCB i Hörnefors, Scharins i Klemensnäs, Algots Nord (Nordkonfektion) och Polarvagnen om de frågor anställda och företagsledningar ställt till regeringen?

3. Hur ser regeringen på möjligheterna till näringspolitiska insatser i Västerbotten för att mera långsiktigt skapa utveckling och ökad sysselsättning i länet?

1979/80:5 av *Bertil Jonasson* (c) till arbetsmarknadsministern om sysselsättningen i Värmlands län:

Nr 3

Måndagen den
1 oktober 1979

*Meddelande om
frågor*

Värmlands län är det län som efter Norrbotten har den absolut svåraste sysselsättningssituationen i landet. Detta markeras av att förvärvsfrekvenserna i länet ligger under medelvärdet i riket. Konjunktur- och strukturproblemen i svenskt näringsliv under 1970-talet har också slagit extra hårt i Värmland, eftersom länet är starkt beroende av basnäringarna järn-, stål- och skogsindustri. Många orter i länet är också extra känsliga för dessa branschproblem på grund av att ett eller ett fåtal företag dominerar sysselsättningen på orten.

Trots stora insatser från samhällets sida är fortfarande sysselsättningssituationen i Värmland mycket bekymmersam. Den förbättrade konjunkturen för näringslivet har inte fått någon ordentlig genomslagskraft i Värmland. Antalet arbetslösa och sysselsatta i beredskapsarbeten har under sommaren legat högre än under motsvarande period 1978. Den dag konjunkturen åter vänder neråt riskerar därför länet att få sysselsättningssvårigheter av än värre slag än tidigare. Ytterligare industrinedläggningar är redan förestående i länet.

Mot denna bakgrund är det påkallat att göra fortsatta kraftanstängningar från samhällets sida för att förbättra sysselsättningssituationen i Värmland. Detta underströks också under vårriksdagen av arbetsmarknadsutskottet, som i samband med behandlingen av den regionalpolitiska propositionen (1978/79:23) förutsatte att regeringen och andra myndigheter har sin uppmärksamhet riktad på länets problem och är beredda att på olika sätt ställa sig bakom förslag, som förs fram för att stödja sysselsättningen på både kort och lång sikt. Någon brist på konkreta projekt råder inte. Värmlandsdelegationen aktualiserade redan i början av året ett samlat förslag med åtgärder för sysselsättningen i länet.

Med hänvisning till det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till arbetsmarknadsministern få ställa följande fråga:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidtaga för att bemästra den svåra sysselsättningssituationen i Värmlands län?

§ 5 Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 1 oktober

1979/80:1 av *John Andersson* (vpk) till industriministern om sysselsättningen vid Polarvagnens fabriker:

Sysselsättningen vid AB Polarvagnens fabriker är hotad. En nedläggning eller en nedskärning av antalet sysselsatta skulle få katastrofala följder för

Måndagen den
1 oktober 1979

Meddelande om
frågor

inlandet. Inte mindre än fyra glesbygdskommuner skulle drabbas hårt – över 600 personer skulle bli utan arbete. Det råder stor samstämmighet om att snara åtgärder måste vidtas.

Med hänvisning till det anförda vill jag fråga industriministern:

Avser regeringen att vidta åtgärder som räddar sysselsättningen vid AB Polarvagnens fabriker?

1979/80:2 av *Karin Nordlander* (vpk) till handelsministern om åtgärder för att hejda prisstegringarna:

Prisnivån i konsumentledet steg under detta års första åtta månader med mer än 6 %. Många tecken tyder på att prisstegringstakten nu ytterligare håller på att öka. Folkflertalet ställs inför nya hot om standardnedpressningar.

Med hänvisning till det anförda vill jag till handelsministern ställa följande fråga:

Vilka åtgärder avser regeringen vidta för att hejda prisstegringarna?

1979/80:3 av *Bertil Måbrink* (vpk) till handelsministern om lagstiftning mot svenska nyinvesteringar i Sydafrika:

Kommerskollegium har givit tillstånd för Alfa-Laval AB att göra en investering i ett av sina företag i Sydafrika. I realiteten innebär detta en viss ökning av produktionskapaciteten. Kommerskollegium medger att om en restriktiv tolkning av lagen om förbud mot nyinvesteringar i Sydafrika skulle göras, så borde inte undantag ske i nämnda fall. Trots detta ville kommerskollegium tolka lagen "snällt", som en del tjänstemän uttrycker sig. Lagens utrymme för dispensgivningar gör det tydligen möjligt att godtyckligt tolka innebörden.

Jag vill fråga handelsministern:

Avser regeringen att föreslå förändringar av lagen, så att nyinvesteringar av svenska företag i Sydafrika effektivt stoppas?

1979/80:4 av *Bertil Måbrink* (vpk) till industriministern om produktion av metanol i Vannsäter:

Alla förutsättningar föreligger när det gäller att starta en försöksverksamhet för produktion av metanol i de tomma fabrikslokalerna i Vannsäter.

Enligt uppgifter hänger nu hela denna fråga på regeringen och på hur snabbt besked kan lämnas.

Det är viktigt att snarast få i gång denna verksamhet med tanke på att många av de arbetare som berövades jobbet när massaproduktionen lades ned vid nämnda fabrik ännu inte fått ersättningsjobb.

Jag vill fråga industriministern:

Är regeringen beredd att omgående ge klartecken för igångsättning av försöksverksamhet för produktion av metanol vid Vannsättersfabriken?

1979/80:5 av *Bertil Måbrink* (vpk) till arbetsmarknadsministern om bibehållande av Esseltes tillverkningsenhet i Gävle:

Nr 3

Måndagen den
1 oktober 1979

Det multinationella företaget Esselte har beslutat lägga ned sin tillverkningsenhet i Gävle mot de anställdas protester och trots att nämnda enhet går med vinst.

*Meddelande om
frågor*

Esselte har bedrivit ett hänsynslöst spel mot de anställda och mot en hel kommun.

Hittills förefaller det som om regeringen suttit med armarna i kors.

Jag vill fråga arbetsmarknadsministern:

Vad har regeringen gjort och vad kommer regeringen att göra för att förhindra nedläggningen av Esseltes tillverkningsenhet i Gävle?

1979/80:6 av *Thage Peterson* (s) till industriministern om sysselsättningen vid Böksholms bruk:

I en frågedebatt i riksdagen den 8 maj i år begärde jag besked om Böksholms bruks framtid. Industriministern försäkrade då att något beslut om Böksholms bruk inte skulle fattas innan staten gått in och tillsammans med de anställda lagt fast en strukturplan.

Under sommaren har, trots detta besked, meddelats att Böksholms bruk skall läggas ned. Beslutet har skapat stor förstämning i Böksholm. Brukets anställda drabbas hårt.

Med anledning av det inträffade vill jag fråga industriministern varför han inte fullföljt sitt i riksdagen gjorda åtagande.

§ 6 Kammaren åtskildes kl. 16.01.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert